

Alla kanoner har druva – Jo, jag vet Överste, men inte min.

En produkt av den många ggr stormiga 1802/1807 års artillerikommité var Helwigs 6-pundiga kanon, då den bästa pjäs (i kalibern) för karteschskott som överhuvudtaget konstruerats – jämförande försök på Gärdet visade dess överlägsenhet.

I Vapentechniska Museet fanns en särdeles speciell pjäs, en variant av ovanstående - Helwigs "superlätta" 6-pundiga kanon m/1804. Bland kännare sägs att pjäsen är unik – ja inte riktigt förstås då två exemplar tillverkats. Riktigt hur pjäsen var tänkt att användas är väl inte heller riktigt klart – ridande artilleriet eller en ny typ av utfallsartilleri att rymmas inom en fästning – Olle Cederlöf och Axel Ekfeldt funderade mycket över pjäserna och varför fanns de två pjäserna i Eskilstuna - gjutna under Silfersparres tid i Näfveqvarn 1805.

Två stycken kanoner av en fullständigt unik konstruktion – de enda som tillverkats och vilka konstiga kanoner sen – utan druva. Jag diskuterade Helwigs pjäser i slutet av 1980-talet med en känd överste 1 – eller som det hette förr - överste av högre grad eller överste i lönegrad B4 (artillerist) – "alla kanoner har druva – sa han – det skall väl du veta." – Jo, jag vet Överste svarade jag men "mina" kanoner har i alla fall inte druva!

Vid försöken på gärdet med den normala 6-pundigen så konstaterades att karteschskotten gick längre med den koniska mynningen, någonting som också noterades under finska kriget bl. a. i slaget vid Siikajooki där både kulskott samt kartescher uppvisade sin överlägsenhet!

En liten svartmuskig man, skall ha hört till andra brigadens artillerikommando. Emedan han red en vit häst, hörde man af soldaterna yttras om honom: "meidän valkonen" (vår hvita); "noo, missä valkonen on ? (nå, hvar är den vita)." Efter kriget bar han fyra dekorationer (1810): tapperhetsmedaljerna i guld och silver, Svensksundsmedaljen och svärdsorden

Om insatsen vid Siikajoki berättas målände i "Döben och Björneborgarna".

– På norra sidan om Siikajoki å stodo några stycken 6-pundiga kanoner av Helwigs rara och förträffliga modell, kommenderade av käckä och skickliga officerare, bland hvilka löjtnanten Hesselius förtjänar ett utmärkt beröm. Denna omständighet bidrog utan tvivel mycket till segern för en trupp, som ännu var mindre krigserfaren.

Efter striden syntes att Helwigiska kanonerna drivit sina kulor icke allenast öfver det ganska breda åminnet, utan äfven på andra sidan genom ett hus, 50 alnar från stranden, der ryssarna sökt skydd, hvarefter kulorna ännu genomborrat en ria, på ett skotthåll från nämnde hus, samt, sedan de passerat dessa 4 väggar, fällt en stor tall, ej långt från rian på en åker.

Bilden tagen av författaren vid besök på AM 2009 – kanske speglas slaget vid Siikajoki

Intressanta frågor, varför fanns pjäserna vid Gevärsfaktoriet i Eskilstuna? Tänkbart motiv skulle kunna vara konstruktion samt tillverkning av Gribeauvals förbättrade sikte med libell.

Claes-Göran Roos